

dik, ott a Genie szárnyai mindig meg vagy-
nak nyírtálva."

Egynek tartja magát Kazinczy a jakobinuskal, Martinovicsekkal. A per folya-
mán bátran, férfiasan viselkedik, forradal-
már társait a halálba is kész követni: „Alá-
vetem magamat minden szigorú büntetés-
nek, és ha a haza javáért meg kell halnom,
azt örömmel fogadom. Örömmel, igen; mert
nem csalakozott meg szívem, mádon cso-
dálva azokat, akik nagy lelkiüket érte koc-
kára tették, boldogan készítek engem fel-
kiáltani: ha kell, én is tudok veszni érte!”

A „Fogságom naplója” az utókor szá-
mára készült. Kéziratát Toldy Ferencnek

azzal adta át Kazinczy, hogy tartsa meg, s
ha halála után úgy találja, hogy gyerme-
kei meg tudják becsülni, adja át azoknak.
Jelképes érelmű ez a rendelkezés. Ka-
zinczy fia, Lajos, egyike volt az aradi vér-
tanúknak. A magyar jakobinusok eszméi-
nek mai gyermekei, a szabad magyarok kü-
lönösen meg tudják becsülni Kazinczy Fe-
renc alkotásait, és a „Fogságom naplója”
sokaknak lesz lelkesítő olvasmánya.

A munkának egyébként ez a harmadik
kiadása, a nagy író halálának 120. évfor-
dulójára jelent meg Tolnai Gábor kitűnő
bevezetésével.

Végh Joachim

Heine válogatott versei (Szépirodalmi Könyvkiadó 1951.)

Heinrich Heine abban a korban született,
amikor a francia polgári forradalom meg-
változtatta Európa politikai és társadalmi
arculatát. Azonban az erőtlen, többszáz fe-
jedelemségre tagolt Németországot alig
érintette a forradalom vihara. A gyenge,
fejlőtlen német polgárság haladó rétegei
megpróbálták ugyan szembefordulni a feu-
dalizmussal, de nem forradalmi, hanem
ideológiai téren. A német feudalizmust csak
Napoleon hadjáratai rendítették meg és
tették lehetővé a polgárság fejlődését. Eb-
b-1 a történelmi tényből érthető meg Heine
ifjúkori Napoleon-ábrázolása a XIX. század
első negyedétől, a 40-es évekig. Fiatalkori
írása, a Dalok Könyve a német romantika
mellegágójából sarjad, azonban gyökeresen
eltér Heine romantikája korá fejlődésellenes
romantikájától, mely egyre-egyre vissza, a
középkor felé kacsingat.

Heine a népköltészet legjobb hagyomá-
nyait átvéve írja verseit, eltér a romantika
népics mesterkedéseitől, az igazi népkölté-
szet kifejező erejét veszi át, mint nálunk
Petőfi. A romantikus ironia megnyilvánu-
lása nem ismeretlen Heine kortársai előtt
sem, akik szerint az elképzelés és a való-
ság között különbség van, amint áthidalni
nem lehet, s ebből származik a lemondás, a
valóság tökéletlen volta, a vágyakozás mag-
valósíthatatlansága. Elművészteljük az éle-
tét, azt tartják lényegesnek. Ennek az ön-
magával meghasonlott polgári felfedezésnek
— vagy nevezük elméletnek — reakciós
volta mellett pozitív vonása magának a va-
lóságnak a felismerése, felszínre kerülése,
amely a 48-as forradalmakban jut kifeje-
zésre.

Heine konkrét felismeri ezt a valóságot
(Északi lángér című ciklus), széttömbolja
az álmot és a realitás felé vezető a roman-
tikus ironiát. Így éri a júliusi forradalom

híre, s 1831-ben Párizsba megy, a polgári
forradalmak hazájába. Heine hamar meg-
találja a burzsoázia adta lehetőségek korlá-
taít, bírálja a burzsoáziát, s így jut el a
Saint-Simon-féle utópias szocializmushoz.

Heine fejlődését nagyban előmozdította
Marxszal való barátsága, akivel Párizsban
ismerkedett meg a Vorwärts (Előre) című
lapnál, melynek mindkettien munkatársai
voltak. A szoros barátság kitűnik abból is,
hogy együtt beszéltek meg Heine készülő
műveit. Ekkor írja Marx hatására a német
nyárspolgárság- és a porosz katonai dikta-
túraellenes cikkeit. Heine a német kispol-
gári radikalizmusnak szegezi tollát. Az Atta
Troll-ban a medve kalandjai mögött a kis-
polgári tendenciózus költőkkel számol le. A
romantika fegyvereivel mutatja ki groteszk
voltukat, akik szájhósködésükben nem tud-
nak a valósággal mit kezdeni.

Németország (Téli mese) című műve vi-
taírait, versben fejt regény. (Németország-
ban nem fejlődött ki a regényirodalom,
mert nem volt egy voningas, fejlődő osztály,
mely ábrázolható lett volna: hiányoztak a
klasszikus kapitalizmus előfeltételei és a
kritikai realizmus). Heine ebben a művében
a hamburgi u azással kapcsolatban leszá-
mol a fíjizterséggel, a vallásossággal, a po-
rosz abszolutizmussal; felölti mindazt, amit
egy regényben meg lehetett volna írni. Itt
számol le Napoleon-lelkességével, aki el-
árulta a forradalmat, aki viszont Németor-
szág szempontjából haládatást jelentett.

Heinének a szocializmussal kapcsolatos
nézetei nem egységesen, hanem sorokra fel-
bomolva jelentkeznek. Ábrázolása ezért nem
teljes. Felismeri az ipari munkásság egyre
közelgő jövőjét, de a materializmusig nem
jut el, sem az egységes szellemi állásfoglalás-
lásig. A Feuerbach-féle szenzualizmusba
esik, s ez a szocializmussal kapcsolatos

latban is. A proletárforradalom valamiféle képe dereng előtte, de tisztán nem látja, mert polgári korlátainak elmentmondásai gátolják. Heine a kommunizmus születését a kultúra, a szépség hanyatlásával képzelel el. Fél, hogy verseiből majd papirzacskót készítenek: de mégis ezt az utat választja, melyet boldogan üdvözöl, — ez az út, ahol az ember eléri célját.

Heine nem érthette meg a munkásosztály győzelmét, a 48-as forradalmak bukása mély hatással volt az amúgy is súlyosan beteg költőre. Nem érthette meg a XX. század győzelmes proletánforradalmát, amely megteremtette az emberi szabadság és kultúra előfeltételeit. A munkásosztály kultúrája az emberiség haladó hagyományaira épül, ezt bizonyítja Heinrich Heine most

megjelent válogatott verseinek magyarul kiadása, amely a Szépirodalmi Könyvkiadó gondos kiállításában látható napvilágot.

A magyar dolgozó nép méltó fordításban és válogatásban ismerkedhetik meg Heine költészetével az igazi Heimévek, akik igyekeztek meghamisítani, a fasiszták pedig egyenesen ki akarták írtani a nagy költőt a haladó emberiség szívéből. Etes fegyvertárral bővült a magyar kultúra fegyvertára. Heine válogatott verseinek kiadásával, melyet szembeszegezünk az imperializmus posványba süllyedti, rohadó „kultúrájával.” Heine végre azoké, akik eddig legkevésbé ismerték: a dolgozó népe.

Lódi Ferenc

Két ifjúsági regény

Az Ifjúsági Könyvkiadó kiadásában jelent meg Vadász Ferenc: „A harcnak nincs vége” és Helena Bobinska: „A Kabunauri nemzetség bosszúja” című ifjúsági regénye.

Vadász Ferenc regénye bemutatja a Horthy-fasiszmus által „felszabadított” felvidéki magyar falu életét az illegálisba került ifjú kommunisták hősi, elszánt harcát a bérséért, dolgozó népünk felszabadulásáért 1938-tól egészen a felszabadulás napjáig. Röviden ez az a keret, amelybe Vadász regényének meséjét építi.

Vadász Ferenc regénye ifjúsági regény, fiatalokról szól, fiataloknak. Azonban az az érzésünk, hogy a történet folyamán az író sokszor elfelejtkezik erről, s úgy történik meg az, hogy meséjében az eszmei mondanivaló részletesebb kifejtés helyett, — úgy szólván „moneiközben” bővíti mondani valóját. Ez nem volna még baj, hisz a meseszöveg során mi is úgy érezzük, hogy érintenie kell azokat a kérdéseket, amelyeket az első fejezetek már felületesen érintettek. Kétségtelen az is, hogy a szerzőnek foglalkoznia kell a cselekmény során ideológiai kérdésekkel is. Nem helyes azonban az, hogy két oldalon keresztül mondatot mondjon el az éberség fontosságáról Árvai Irénnel. Teljesen mai megfogalmazását adván az éberségnek, jöllehet az író maga is tisztában van azzal, hogy az illegális évei- ben az éberség egészen mást jelentett, mint ma. Hibája a regénynek a feltületes ábrázolás, szinte kivétel nélkül csak alakjainak külső, leírásán keresztül ismereteli azokat, ezért érezzük egyformáknak, szinteleneknek alakjaikat. Nem lehet elhallgatni azonban, hogy a regény második részében, ha szereplőinél nem is, de az írónál mindenestre fejlődést vehetünk észre. A regény első részére jellemző sietős kapkodás, szinte váz-

latszerűség a regény második felében már gondosan felépített, néha drámai pontossággú jellemetekben jut kifejezésre. Itt már érezzük a szeretetet, amellyel újabb alakjait megrajzolja. A regénynek ebben a részében drámai feszültséggel találkozunk. Különösen szép és felejthetetlen az a fejezet, amelyben Schönherz Zoltán utolsó napjait meséli el az író. Megragadóan szép és gondos írói munka Schönherz Zoltán alakjának ábrázolása. Ugyancsak a gondosságot, és szeretete figyelmeztet meg akkor is, amikor Vadász a Szovjetunióról beszél, vagy a szovjet katonákról. Egyszerűen és mégis minden nagyszerűségben bontakozik ki a szovjet ember, Fjodor jól és gondosan megrajzolt alakjában. Az első rész néha frázisokban és szólamokban beszélő figuráit kevesebbet, tömörebben és meggyőzőbben beszélő és csillogó alakok váltják fel. A mű hibája, hogy Vadász Ferenc ebben a munkájában sok mindent akart elmondani, innen ered az első rész kapkodása, bizonytalansága, és sok helyen színtelensége. Kevesebb több lett volna.

Vadász Ferenc regénye „A harcnak nincs vége” még nem irodalom, de komoly ígéret a jövőre nézve hibái eltenére is, mert az út, melyen Vadász Ferenc elindult, a magyar ifjúsági irodalom igazi útja.

II.

Helena Bobinska regénye „A Kabunauri nemzetség bosszúja”, távol Grúziába vezet el bennünket. A regény első része Tbilisziben, a második része pedig az egébe nyúló hegyek között lévő Hevszureliiben játszódik le. A regény főhőse Niko, a talált gyermek, akit az írónő végtelen szeretettel és bájjal formál meg. Nagyszerűen ábrázolja Niko két-három éves korában, mi is megszeretjük azt a huncut kis csavargót, akinek élet-